

דיני בין המצרים (תשפ"ד)

נישואים, אירוסין בימים אלו

א. נוהגים שאין נישואים נשים מי"ז בתמוז ואילך עד לאחר ט' באב (רמ"א תקנ"א ס"ב והספרדים מקילים עד ר"ח אב כדעת המחבר שם, ואמנם הרבה מהספרדים מחמירים בזה משום שאין סימן ברכה להתחתן בימים אלו וכמבואר בשדי חמד ח"ו בין המצרים סוס"ב).

ב. מותר לעשות אירוסין וכתובת תנאים עם **סעודה** בבין המצרים מי"ז בתמוז עד ר"ח אב **בלא ריקודים ומחולות**, אבל מר"ח אב אסור לעשות סעודה, ואולם עושים אירוסין וכתובת תנאים עם **מיני מזונות וכיבוד קל** (מ"ב תקנ"א סקט"ז וסקי"ט ושעה"צ ס"ק כ"ו), ומותרים החתן והכלה ללבוש בגדי שבת כרגיל (הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

ריקודים וכלי זמר

ג. אסור לעשות ריקודים ומחולות מי"ז בתמוז ואילך (ע"י מ"ב שם סקט"ז), ובכלל זה אסור לנגן בכלי נגינה (ע"י ביאווה"ל שם ס"ב), וכן אסור לשמוע קלטות של שירים עם כלי זמר (שו"ת אגרות משה או"ח ח"א סי' קס"ו ושו"ת שבט הלוי ח"ח קכ"ז ב').

ד. י"א שאסור לשמוע גם קלטת שיש בה שירה בפה או חזנות בלא כלי שיר "וואקלי" (שו"ת שבט הלוי שם), ויש מתירים (שו"ת אגרות משה או"ח קס"ח הערה י'), ואולם סתם שירה בפה מותרת ומ"מ יש להימנע משירה ברבים (ע"י קרא עלי מועד פ"ב הערה י"א).

ה. איסור השמעת כלי נגינה הוא גם **לקטן שהגיע לחינוך** (שו"ת אג"מ שם משום שאבלות דרבים היא), ואמנם מותר להשמיע לקטנים קלטות של סיפורי ילדים שיש בהם גם קטעים של נגינה (פוסקים).

ו. מותר לעשות **סעודת שבע ברכות** למי שהתחתן קודם י"ז בתמוז אבל בלא **ריקודים ומחולות** (שו"ת שבט הלוי ח"ג סו"ס קנ"ז), ויש מתירין אף ריקודים ומחולות (שו"ת אגרות משה אהע"ז ח"א סי' צ"ז), **ובשאר סעודות מצוה** כמו בר מצוה ברית מילה פדיון הבן וסיום מסכת **אסור לרקוד** אבל **מותר לשיר בפה כנהוג** (קובץ תשובות ח"ג סוס"י ל"ה).

ז. בקבלת פני החתן הנהוגה בישיבות הק' מותרת שירה בפה אבל בלא ריקודים (הגר"מ קרליץ זצ"ל ע"י קרא עלי מועד שם, ואולם אחר ר"ח יש להימנע מכך), ואולם **עשיית מעגל בעלמא** אינו נחשב לריקוד ומותר (הגרא"ל שטיינמן זצ"ל).

ח. הנהוג ברכב וחושש להירדם מותר לו לשמוע שירים אך ישתדל לשמוע שירים ללא ליווי כלי זמר (הגר"ח"ק זצ"ל).

ט. מותר ללמוד שיעורי נגינה כשהתכלית היא לשם לימוד ולא לשמחה, אבל מר"ח ואילך יש להחמיר (ע"פ פמ"ג סי' תקנ"א סק"י ומובא בביה"ל שם דמותר אפילו לנגן בבתי השמחה של גויים לצורך פרנסה וע"י אג"מ ח"ג סי' פ"ז ושו"ת צ"א חטי"ז סי' י"ט אות א').

י. מותר לשמוע מוזיקה לצורך רפואי להפיג בדידות ופחדים אפילו בתשעת הימים (ע"י שו"ת משנה הלכות ח"ו סי' ק"ו), וכן הרגילים לצורך בריאותם לעשות התעמלות או הליכה לפי קצב הנגינה יכולים להמשיך בכך עד ר"ח אב (הגר"מ"ק זצ"ל).

יא. אין לערוך מסיבות בגני ילדים עם **כלי זמר** בימים אלו, ובדאי שאין לעשות כן בבתי חינוך של ילדים גדולים יותר (חוט שני ח"ב עמ' שכ"ה), ואם קבעו מסיבה ע"י ההנהלה ויש בזה שאלה של איבוד פרנסה יש לעשות שאלת רב.

תספורת

יב. מנהג האשכנזים שלא להסתפר אפ"י לכבוד שבת מי"ז בתמוז עד אחר ת"ב (רמ"א סי' תקנ"א ס"ד ומ"ב סק"ב), ומנהג הספרדים לאסור רק בשבוע שחל בו ת"ב (שו"ע שם ס"ד).

יג. מותר לגלח **שיער השפם** כל שמעכב האכילה (שו"ע סי"ג), וכמו כן מותר למוהל לגלח את שפמו המעכב את המציצה (כה"ח שם ס"ק קע"ב), וכן מי ששערות ראשו מגודלים מותר לו להסתפר במקום הנחת התפילין (הוראת הגרש"ז אויערבך זצ"ל), וכן מותר לאשה לגלח שערות ראשה משום צניעות (ע"י מ"ב שם שקע"ט).

יד. אסור לספר ילדים אפילו שלא הגיעו לחינוך (שו"ע שם ס"ד ומ"ב סקפ"א ושעה"צ סקצ"א), ויש מקילין לספר ילדים עד שבוע שחל בו (מ"ב שם בשם הח"א), ומטעם זה מקילין לחתן בר מצוה להסתפר כשעדיין הוא ילד כיון שהוא יום שמחה שלו.

טו. תספורת "חלאקה" כשמלאו לילד ג' שנים מותר אפ"י בשבוע שחל בו (ע"י מבית לוי בין המצרים אות ט').

טז. בן אשכנז שיש לו מספרה אין לו להשאירה פתוחה מי"ז בתמוז ואילך, אבל מותר לספר בצנעא בן ספרד הנהוג להסתפר עד שבוע שחל בו ת"ב (מבית לוי בין המצרים שדין האבילות אינו אוסרו רק בתספורת עצמו ולא בגילוח אחרים).

יז. המנהג שלא להסתפר הוא מליל י"ז בתמוז דליל י"ז בתמוז דינו כיומו (חוט שני שבת ח"ב ע"מ שכ"ה), וי"א דלצורך גדול יש להתיר תספורת בליל י"ז בתמוז (שו"ת אגרות משה או"ח ח"ד קי"ב ב' ולשיטתו קאי שהתיר אף נישואין בליל י"ז, וכן לברך שהחינו בליל י"ז בתמוז, וע"י אשרי איש פס"ח סי"ג שהתיר בדיעבד להסתפר וע"י קרא עלי מועד פ"ב אות טו בהגהה).

ברכת שהחיינו

יח. אין לברך שהחיינו בבין המצרים משום דימים אלו ימי פורענות הם והיאך יאמר "והגיענו לזמן הזה", ולכן לא יאכל פרי חדש או ילבש מלבוש חדש בימים אלו כדי שלא יתחייב בברכת שהחיינו (שו"ע סי' תקנ"א סי"ז ומג"א שם), ואולם בשבת אפשר לברך שהחיינו, וכן בראש חודש (מ"ב סקצ"ח ושעה"צ סקצ"ט), ועפ"י האריז"ל אין לברך שהחיינו אף בשבת (מ"א סקמ"ב).

יט. ברכת שהחיינו על מצוה עוברת כגון פדיון הבן (או מילה) מותרת ולא יחמיץ הברכה (שו"ע שם), וכששומע שהחיינו בברית י"א שיכול לכוין לצאת בזה על פרי או בגד חדש אפילו ששני סוגי שהחיינו הם (שד"ח מערכת ביהמ"צ סי' א' סק"ד, וצ"ע, ושאלתי למו"ר הגר"א"ל שטיינמן זצ"ל אם יכול לכוין לצאת בשהחיינו של ברית על פרי חדש? ואמר שצריך ראייה שיכול לצאת בזה).

כ. מותר לקנות בגד חדש בבין המצרים עד ר"ח אב ולא ללבושו עד אחר ת"ב כיון שהאיסור הוא על השימוש בהם ומשום ברכת שהחיינו (כה"ח סקפ"ח והליכות שלמה), אבל בגדים שאינם חשובים כמו חולצה או גרביים שאין מברכים עליהם שהחיינו אפשר לקנותם ולחדשם עד ר"ח, אבל לאחר ר"ח אב אין לקנות וללבוש בגדים חדשים כלל (מ"ב סקמ"ה).

כא. מי שבירך בטעות על פרי חדש ונזכר שעתה הם ימי בין המצרים יכול לברך ברכת שהחיינו (שעה"ת סק"י"ח).

כב. חולה או אשה מעוברת מותרים לאכול פרי חדש בימים אלו אף בלא ברכת שהחיינו דשמא תתאוה ויגרם נזק לה ולולד (מ"ב שם סקצ"ט), וי"א שיכולים אף לברך שהחיינו (כף החיים סק"ג).

כג. פרי חדש שלא ימצא אחר ת"ב מותר לאוכלו ולברך עליו שהחיינו (עי' רמ"א שם סי"ז, ובימינו שלכל אחד יש מקרר בביתו ניתן לשמור את הפרי עד שבת), וכן מי שנולדה לו בת מותר לברך שהחיינו שהרי יש לו לברך כשרואה אותה בפעם הראשונה והרי זה כפרי שאינו נמצא לאחר ת"ב (עי' מ"ב סי' רכ"ג סק"ב ועי' תורת היולדת פמ"ח הערה ט"ו שיחכה ויברך בשבת).

ברכת הטוב והמטיב

כד. ברכת "הטוב והמטיב" מותר לברך כי אין בה שבח על הזמן, ולכן מותר לקנות חפצים חשובים באופן שמברכים עליהם הטוב והמטיב שהם עבור כל המשפחה כמו מכונת, מזגן, רהיטים, וכדומה עד ר"ח אב אע"פ שיש בהם שמחה (שעי"ת שם סק"י וכן נראה מדברי המ"א והמ"ב שם).

שיפוצים וחנוכת הבית

כה. מותר לבנות ולשפץ או לצבוע את הבית בבין המצרים עד ר"ח אב, ומ"מ נכון להמנע מזה בכל ימי בין המצרים (א"ר סק"ד), וי"א שאין לחפש דירה בימים אלו (טעמא דקרא בשם מרן החזו"א זצ"ל).

כו. טוב להמתין מלעשות סעודת חנוכת הבית עד אחר ת"ב שיהיה סימנא טבא (שו"ת דברי סופרים סי' מ"ז).

זהירות מסכנה

כז. אין איסור ללכת לים ולברכה עד ר"ח אב, אבל מ"מ יש להמנע מלהתרחץ במים עמוקים משום שהעת מסוגל לרעה (עי' תשובות והנהגות ח"ב סי' רס"ג, ומרן החזו"א זצ"ל לא הלך בתוך הים אלא בקצה הים), ויש שנמנעים מללכת לים ולברכה בימים אלו (עי' מקור חיים שם סי"ד וכן מרן הסטייפלר זצ"ל לא נתן לבני ביתו לנסוע לים בבין המצרים).

כח. ניתוח או טיפול רפואי שסובל דיחוי יש להמנע מלעשותו בימים אלו (עי' שו"ע סו"ס תקנ"א שלא להכות התלמידים בימים אלו משום סכנה), ואם יש לבצעו מיד אין לחוש ושומר ישראל ישמור מי שמקיים ונשמרתם מאד לנפשותיכם.

כט. מותר לטייל בימים אלו (עי' רמ"א תקנ"ג ס"ב ובשו"ת שבט הלוי ח"י סי' כ"ו כתב דיש למעט בטיולים מחמת אבן הימים הללו), אבל לא ילך לטייל במקום שיש בו סכנה (שד"ח בין המצרים סי' א' אות י').

ל. ראוי להמנע מטיסה במטוס בימים אלו, ומ"מ אם הנסיעה לשם מצוה כגון כיבוד אב ואם מותר (הגר"ש ואזנר זצ"ל).

דיני תשעת הימים מר"ח אב עד תשעה באב – (תשפ"ד)

לא. משנכנס אב ממעטים בשמחה, ואם יש לו דין עם גוי ישתמט ממנו בימים אלו דריע מזליה (עי' שו"ע סי' תקנ"א ס"א), וכן הדין עם ישראל מומר (היינו מחלל שבת בפרהסיא הוראת מו"ר הגר"א"ל שטיינמן זצ"ל), ודין זה מתחיל מהמולד של חודש אב וזהו שאמרו "משנכנס אב" (פמ"ג א"א סק"ב).

לב. מר"ח ועד התענית ממעטים במשא ומתן, ויעסוק רק כדי פרנסתו (שו"ע שם ס"ב ותקנ"ד סוסכ"ב), ובזמנינו נהגו להקל בזה משום שהכל נקרא כדי פרנסתו (מ"ב סק"א), ומ"מ בעלי עסקים שעסקיהם בדברים המשמחים לבו של אדם, כמו מכירת כלי כסף או תכשיטים ימנעו בימים אלו מלסחור אפילו כדי פרנסתו (שעה"צ סק"ג).

לג. אין לקנות בימים אלו דברים המשמחים כגון כלי כסף ותכשיטים שאינם לצורך פרנסתו (שו"ע ומ"ב שם), ובכלל זה לקנות כלים ורהיטים שיש בקנייתם שמחה (מבית לוי פ"ו אות י"ח), וכן לקנות מזגן שיש בקנייתו שמחה אבל מי שסובל מאוד מן החום נחשב כחולה ומותר (מבית לוי שם), וכן אביזר הנצרך לבריאותו כמו משקפיים מותר (הגר"ש זצ"ל).

לד. אין לתת מתנות של שמחה מחתן לכלה ולהיפך (שו"ת אגרות משה אה"ע ח"ד סי' פ"ד סק"א), ומ"מ דברים הנהוגים לתת בזמן כתיבת התנאים מותר לתת שזהו כחוב בין שני הצדדים (הגר"ש זצ"ל).

לה. מותר לתת מתנה לחתן בר מצוה בתשעת הימים (הליכות שלמה פ"ד הערה י"א שלא מצינו איסור נתינת מתנה רק בת"ב), ומטעם זה מותר לתת לגנת מתנה בסוף השנה ובפרט שזה נחשב כפריעת חוב.

תיקוני בית ושיפוצים

לו. אסור לסייד את הבית בימים אלו, ובכלל זה להדביק טפטים ולתלות וילונות ושאר קישוטים (ע"פ השו"ע שם ס"ב דבכלל בנין של ציור הוא), ואם נתקלקלו קירות הבית מחמת נזילה מותר לסיידם כדי לתקן הקלקול (עי' משנ"ב סק"ב).

לז. אסור לעשות שיפוצים **אם נועדו להרווחה בעלמא**, אבל אם משפץ מחמת שצר לו המקום בו הוא גר מותר, וכן אם משפץ דירה שקנה ויהיה לו הפסד ממון אם לא יעשנו בימים אלו לפי שדר בדירה שכורה מותר (ע"פ מ"ב שם סק"ב).

לח. אסור לנטוע נטיעות של נוי ליפות את גינתו (שו"ע שם ס"ב), אבל לסדר הגינה כרגיל מותר (מבית לוי שם אות ה').

לט. מותר לעסוק בבנין של מצוה, כגון לשפץ בית כנסת ות"ת וישיבה, ובפרט שהוא מצוה דרבים כמקוה (רמ"א ס"ב).

תפירה וקניית בגדים חדשים

מ. אסור לקנות בגדים חדשים בתשעת הימים **אפי' שאינם חשובים כמו גרביים מטפחות ומגבות** (עי' רמ"א ס"ז ומ"ב סקמ"ה), לבד מנעלי בד לצורך ת"ב (שו"ת אגרות משה או"ח ח"ג סי' פ').

מא. איסור קניית בגדים חדשים הוא אפי' על מנת ללבושם לאחר ת"ב (מ"ב שם סקמ"ט), או ליתנם במתנה (אורלי"צ שם).

מב. איסור קניית בגדים הוא אפילו לקטנים וכמו בכיבוס שאסור, ובמקום שמותר לכבס בגדי קטנים מותר אף לקנות, ומ"מ **תינוק שנולד** מותר לקנות עבורו בגדים חדשים שהרי אין לו מה ללבוש, ואין צריך לקנות לפני הלידה.

מג. מותר לקנות בימים אלו דבר האבד כגון ביריד או במכירות סוף עונה במחירים מוזלים שלאחר ת"ב יתייקרו המחירים (ע"פ מ"ב סק"א), ומטעם זה מותר לחתום חוזה לקניית דירה, לפי שאינו יודע אם יזדמן לו אח"כ (אול"צ שם).

מד. חתן וכלה שמתחתנים אחרי ת"ב מותרים לקנות בגדים חדשים לצורך הנשואים אפילו אחרי ר"ח אב (מ"ב שם סק"ד).

מה. אסור לתפור לארוג או לתקן בגדים חדשים בימים אלו ובכלל זה שלא לרקום או לסרוג, אבל **בגדים ישנים שנקרעו מותר לתקן** (שו"ע ס"ז ומ"ב סקמ"ו ועי' כה"ח ס"ק קט"ו-קט"ז), ואם משאיר סיום התפירה לאחר ת"ב מותר (שערי נחמה).

רחיצת הגוף

מו. נוהגים שלא להתרחץ מר"ח אב אפי' בצונן אבל פניו ידיו ורגליו מותר לרחוץ בצונן (רמ"א סי' תקנ"א סט"ז), וכן אפשר לקחת מגבת רטובה או ממחטות לחות ולהעביר על גופו (הגר"ח קרליץ זצ"ל).

מז. יש מתירים לסובלים מזיעה מרובה לרחוץ כל גופם במים פושרים עם סבון אבר אבר אבל לא בבת אחת (שו"ת שבה"ל ח"ז סי' ע"ז ב' וח"ח סי' קכ"ז), ויש מקילים אפי' רחיצה גמורה בפושרים בימים חמים אלו שהרי אין כוונתם לתענוג אלא להסיר הזיעה המרובה שעליהם בימי הקיץ החמים (שו"ת אגרות משה אהע"ז ח"ד סי' פ"ד ד').

מח. רחיצה לצורך רפואה כגון לחולה או שיש לו פצעים מותרת אפילו בחמין ואפילו בשבוע שחל בו (מ"ב סקפ"ח).

מט. ילדים קטנים שמתלכלכין תדיר מותר לרחצם כדרכם, וילדים גדולים רק כשצריכים לכך (עי' מ"ב תקנ"א סקצ"ג וסי' קרא עלי מועד עמ' ל"ד), **וילדים הרגילים להתרחץ בכל יום מותר לרחצם בכל יום כדרכם** (הגר"ח קניבסקי זצ"ל).

נ. אסור לרחוץ בים ובבריכה (ערוה"ש סל"ד), אולם לצורך רפואה ובריאות מותר (שם סל"ו ושעה"צ סקצ"ד, ובשו"ת קנין תורה ח"ב סי' ק' מביא שראה את מרן הגר"ז זצ"ל במקום הרחיצה לרפואה בשוויץ בערב ת"ב).

נא. בערב שבת חזון מותר לרחוץ ראשו פניו ידיו ורגליו בחמין למי שרגיל כל ער"ש לרחוץ בחמין (רמ"א שם), אבל לא בסבון (מ"ב שם ס"ק צ"ו), וי"א אף בסבון (מרן החזו"א זצ"ל), ויש מקילים לרחוץ כל גופו בחמין לכבוד שבת (שו"ת רבבות אפרים ח"ג סי' שמ"ז בשם הגרמ"פ זצ"ל, ועי' שו"ת מהר"י ברונא סי' י"ב וז"ל: ונראה לי היתר גמור ומצוה לחוף ראשו בחמין).

נב. הנוהג לטבול כל ערב שבת מותר לו לטבול אף בערב שבת חזון (מ"ב סקצ"ה), וכן מי שרגיל לטבול כל יום במשך ימות השנה או לטבילת עזרא מותר גם בימים אלו, וראוי לטבול בפושרים, אך לא ישתהה שם ויצא מיד (שו"ת שבט הלוי ח"ז סי' ע"ז), ואם יש שלט במקוה שלא לטבול קודם שרוחץ מותר לרחוץ (הגרא"ל שטיינמן זצ"ל).

בשר ויין

נג. נוהגים שלא לאכול בשר ואפי' בשר עוף ולא לשתות יין או מיץ ענבים בתשעת הימים ואף ר"ח בכלל זה (עי' שו"ע סי' תקנ"א סי"ט וסי"י ומ"ב סקנ"ח), וכן מנהג בני ספרד, למעט ר"ח עצמו שאוכלים בשר (כה"ח שם ס"ק קכ"ה וקכ"ו).

נד. תבשיל שנתבשל ביחד עם הבשר נהגו להחמיר שלא לאוכלו, אבל אם רק נתבשל בקדירה בשרית מותר (מ"ב סקס"ג), וכן עוגה או תבשיל שמעורב בו יין וניכר טעם היין הוא בכלל המנהג שלא לאוכלו (שו"ת שבה"ל ח"ט סי' קל"ט).

נה. חולה או יולדת הסובלים מחוסר דם או אדם חלוש הצריך לאכול בשר מותרים באכילת בשר אפילו בשבוע שחל בו (עי' רמ"א סעי' ט' ומ"ב סקס"א), וכן מינקת שמזיק לתינוקה שאינה אוכלת בשר מותרת (כה"ח ס"ק קל"ז).

נו. האיסור לאכול בשר ולשתות יין הוא גם לקטנים אפילו שעדיין אינם בגיל שיודעים להתאבל על ירושלים (מ"ב סק"ע), אבל אם אכילת הבשר מועילה לבריאותו של הקטן מותר להאכילו בשר (ערוה"ש סכ"ו ושו"ת דברי יציב ח"ב סי' רל"ו).

נז. בסעודת מצוה כמו **מילה** או **פדיון הבן** אוכלים בשר ושותים יין כל **השייכים לסעודה**, דהיינו כל מי שהיה הולך לסעודה גם שלא בימים אלו, אבל בשבוע שחל בו ת"ב אין לאכול בשר ולשתות יין רק **למנין מצומצם** מלבד הקרובים הפסולים לעדות (רמ"א ס"י), ובברית מילה יתן לקטן לשתות את היין (רמ"א שם).

נח. סעודת סיום נחשבת ג"כ כסעודת מצוה ומותרת באכילת בשר ושתית יין (רמ"א שם ס"י), ואפי' אותם שלא למדו מותרין לאכול אם היו באים גם בזמן אחר משום רעות (מ"ב שם סקע"ג), אבל בשבוע שחל בו ת"ב אין להתיר לאכול בשר רק למנין מצומצם כמו לענין ברית מילה (מ"ב שם סקע"ז).

נט. מותר לאכול בשר ולשתות יין בסעודות שבת כמה שירצה (מ"ב סקני"ט).

ס. **במוצאי שבת** בתשעת הימים מבדילין על היין (שו"ע שם), ונוהגים שלא לשתות את היין אלא נותנים לקטן שהגיע לחינוך ועדיין אינו חש בצער ירושלים (רמ"א שם), ואם אין לו אלא בת שהגיעה לגיל זה ישתה בעצמו שאין נותנים לנשים לשתות מהבדלה (הגר"ח אלישיב זצ"ל), ואמנם מחמת הספיקות בהגדרת תינוק שהגיע לגיל הנ"ל יש שנהגו לשתות את היין בעצמם (הגר"ח אוערבך זצ"ל וכן מו"ר הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היו שנים שמחמת ספק זה שנה את היין בעצמו והיו שנים שנתן לבני הרב יהושע שיחי' בעודו ילד לשתות מן היין לאחר שבחן היטב שעומד בהנ"ל), **ועדיף שישתו מיץ ענבים ולא יין** (הגרא"ל שטיינמן זצ"ל), ומנהג החסידים שהמבדיל שותה בעצמו, ומ"מ לא ישתו יין בברכת המזון בימי החול אף שהוא מצוה ויברכו ברכת המזון בלא כוס (מבית לוי שם פ"ח אות ו').

סא. **בהבדלה** כשנותן לקטן לשתות אין צריך המבדיל לשתות כלל מהכוס, דהוי כוס של מצוה, ואם עשה הבדלה על דעת שהקטן ישתה את הכוס ואח"כ נתחרט הקטן ולא רצה לשתות צריך המבדיל לברך שוב בפה"ג כיון שלא היה בדעתו לשתות מהכוס (שלמי תודה בין המצרים עמ' ל"ד), ואולם יש נוהגים לתת לקטן לשתות רק אחרי שטועמים דמ"מ הוי ברכת הנהנין (הגרא"ל שטיינמן זצ"ל).

כיבוס, גיהוץ, לבישת בגדים חדשים ובגדי שבת

סב. **מ"ח אב** אסור לכבס ולגהץ בגדים ומגבות וסדינים, ואסור אפי' אם אינו רוצה ללובשם עתה אלא להניחם לאחר ת"ב (רמ"א תקנ"א ס"ג), ובגד שהתקמט לאחר לבישתו מותר לגהצו (חוט שני ר"ה עמ' תי"ג וטעמו דבכה"ג אינו אלא מחליק את הבגד ואינו ענין לגיהוץ שבגמ' שהוא גמר הבגד).

סג. **מי** שאין לו אלא **בגד אחד** מותר לכבס עד **שבוע שחל בו** (מ"ב סקני"ט), ומ"מ עדיף לקנות בגד מאשר לכבס דכיבוס אסור מדינא דגמ' (הגר"ח קניבסקי זצ"ל), וכן מי שנתלכלכו כל בגדיו בזיעה דינו כמי שאין לו אלא חלוק אחד (מבית לוי עמ' שפ"ב בשם הגר"ח ואזנר זצ"ל), **ומי שנתלכלכו בגדיו באופן שאינו יכול לצאת לרחוב** או שאין יכול להתפלל בהם מותר לכבסם אף בשבוע שחל בו ת"ב (חוט שני ר"ה עמ' תי"ג דהוי כדבר האבד שמוותר לכבסו אפילו בחוה"מ).

סד. **איסור הכיבוס** כולל גם שלא ללבוש בגדים חדשים ומכובסים, ולא להציע המיטה בסדינים מכובסים, ואפילו מגבות ומפות שולחן מכובסים אסור (שו"ע שם ס"ג וס"ה), ואולם מותר לתת **לאורחים** סדינים ובגדי שינה מכובסים (שו"ת מנח"י ח"י סי' מ"ד).

סה. **בגדים** שמחליפין אותם תדיר מחמת **זיעה** כגון לבנים וגרבים אפשר להקל להחליפם ואי"צ ללובשם קודם ר"ח (מדברי הרמ"א שם בס"א ומ"ב בסק"ו משמע דאסור להחליף בגדי זיעה שהרי כתבו דלכבוד שבת מותר ומשמע דבימי החול אסור, אולם הרבה מפוסקי זמנינו מקילים בזה דהוי כהסרת ליכלוך וגם יכול לבא לידי מחלה בפרט בימי הקיץ החמים ע"י בקונטרס דיני ביהמ"צ בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ובקונטרס הליכות הגר"ח אלישיב זצ"ל ומבית לוי עמ' שפ"א בשם הגר"ח ואזנר זצ"ל ועוד).

סו. **אין** ללבוש בימים אלו **בגדי שבת** אע"פ שלבשן כבר כמה שבתות משום דעדיין גיהוץ ניכר והוי כבגדים חדשים (ע"י רמ"א שם ס"א ומ"ב שם סקמ"ד), **ובעלי הברית** מותרים ללבוש בגדי שבת (רמ"א שם), וכן הדין **בפדיון הבן** מותר לאותם קרובים ללבוש בגדי שבת (כף החיים שם סק"ז), אבל המכניס והמוציא (הקוואטר) אינו בכלל זה, ומכל מקום האשה המכנסת את התינוק לובשת בגדי שבת שזהו עיקר מצותה (מ"ב שם סק"ג).

סז. **בסעודת בר מצוה** מותר לחתן הבר מצוה והוריו ללבוש בגדי שבת (שו"ת דברי יציב או"ח ח"ב סי' רל"ח והביא דברי המ"א סי' רכ"ה סק"ד בשם הילקוט דמצוה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בר מצוה כיום שנכנס לחופה).

סח. **בחור** שנפגש בימים אלו רשאי ללבוש בגדי שבת ולהתרחץ (שו"ת שבט הלוי ח"ט סי' קל"א אות ד').

סט. **המנהג** היום להכין לפני ר"ח את הבגדים לתשעת הימים ע"י שילבש את כל הבגדים המכובסים שיצטרך לט"י הימים עד שהבגד יהיה נראה כמשומש והעיקר הוא שלא יהיה ניכר חידושו, ויכול ללבוש כמה בגדים אחד על השני זמן מה (חצי שעה) ובלבד שיתקמטו קצת, ולא ילבשם ממש ביחד דקשה לשכחה (הגר"ח קניבסקי זצ"ל).

ע. **בגדי ילדים** עד גיל בר מצוה **מותר לכבסם עד שבוע שחל בו ת"ב** שאז אסור מעיקר הדין (ע"פ הרמ"א ס"ד ומ"ב סקפ"ב בשם הח"א), ומ"מ בגדי קטנים שמתלכלכים תדיר (עד גילאי 6-7) מותר לכבסם גם בשבוע שחל בו (ע"י שו"ע ס"ד ומ"ב סק"ב).

עא. **מותר** לכבס ולהחליף מגבות בביהמ"ד לפי שהוא צרכי רבים (רמ"א שם ס"ב דלצורך מצוה הכל שרי וכ"ש צרכי רבים).

עב. **בשבת** חזון נוהגין ללבוש בגדי שבת כרגיל, ויש משנים בגד אחד (מ"ב סק"ו), ומ"מ אסור ללבוש בגדים **חדשים** (מ"ב שם), ולובשם בשעה שרגיל ללובשם כל ערב שבת (הגר"ח אוערבך זצ"ל).

עג. **חתן** ששבת העליה לתורה "**אויפרוף**" שלו בשבת חזון אסור לו ללבוש בגדים חדשים רק בגדי שבת (מ"ב שם סק"ט), ולכן אם לובש "שטריומל" יחדש אותו בשבת שלפני תשעת הימים, ומ"מ אם לא לבשו קודם יש מקילין ללבושו כדי שלא יראה כאבילות בפרהסיא (שלחן ערוך סי' ו' ס"א סק"ב).

עד. **מותר** להשתמש **במפות שולחן** מכובסות לכבוד שבת (רמ"א ס"ג), וכן **במגבות מכובסות** אבל לא **בסדינים** (מ"ב סק"ג), ומ"מ לכבס אף לכבוד שבת אסור (מ"ב ס"ק ל"ב).

עה. **מותר** ליטול **צפרניים** עד שבוע שחל בו ת"ב, ובשבוע שחל בו יש דעות בין האחרונים (מ"ב שם סק"כ).

עו. **אין** לצחצח **נעליים** בתשעת הימים אלא רק להבריש בלא משחה (שלמת חיים השלם סי' שלב והוראת מן החזו"א זצ"ל וטעמם דדומה לכיבוס), ולצורך **שבת** מותר בכל אופן (ע"י מבית לוי שם פצ"ז אות ד').

עז. **נוהגים** שלא לשטוף הרצפה ולנקות את הבית רק **בצורה קלה** ולא באופן יסודי, אך **לכבוד שבת מותר** (מבית לוי שם אות ט'), ובתשעה באב מותר להדיח רק מקום המטונף.